

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-05- Nr.

DĖL EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMO *AD HOC* TEISĖJŲ SĄRAŠO PATEIKIMO KLAUSIMO ĮTRAUKIMO Į VYRIAUSYBĖS PASITARIMO DARBOTVARKĘ

Teisingumo ministerija teikia artimiausiam Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimui svarstyti klausimą dėl Europos Žmogaus Teisių Teismui (toliau – ir Teismas arba EŽTT) *ad hoc* teisėjų sąrašo atnaujinimo.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 26 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad „*Nagrinėjant bylą kolegijos ir Didžiosios kolegijos posėdyje, ex officio dalyvauja teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančio Aukštosios Susitariančios Šalies. Jeigu tokio teisėjo nėra arba jis negali dalyvauti posėdyje, teisėjo teisėmis dalyvauja Teismo pirmininko iš anksčiau tos Šalies pateikto sąrašo parinktas asmuo*“. Pagal EŽTT reglamento 29 taisyklę (*Ad hoc* teisėjai) Susitariančioji Šalis Europos Žmogaus Teisių Teismui kas ketveri metai teikia atnaujinamą sąrašą nuo 3 iki 5 asmenų, kurie atitinka *ad hoc* teisėjams keliamus reikalavimus. Šiuo požiūriu 29 taisyklė pirmiausia duoda nuorodą į Konvencijos 21 straipsnio 1 dalyje numatytus reikalavimus nuolatiniams EŽTT teisėjams – būti aukštos moralės ir turėti kvalifikaciją, kurios reikia aukštomis teisminėms pareigoms užimti, arba būti pripažintos kompetencijos teisininkais. Be to, minėtoje taisyklėje numatyta, kad į sąrašą įrašyti asmenys turi turėti galimybes dalyvauti Teismo posėdžiuose ir neatstovauti nė vienos EŽTT proceso šalies ar trečiosios šalies, taip pat reikalaujama į sąrašą įtraukti abiejų lyčių asmenis.

Į Lietuvos Respublikos pateiktą *ad hoc* teisėjų sąrašą, galiojantį iki 2020 m. birželio 1 d., buvo įtraukti: Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėja Danutė Jočienė, EŽTT teisėja nuo Vokietijos Angelika Nusberger ir EŽTT teisėjas nuo Portugalijos Paulo Pinto de Albuquerque. Pastarųjų EŽTT teisėjų kadencijos jau yra pasibaigę, ir, kaip minėta, paties sąrašo galiojimas baigsis 2020 m. birželio 1 d., todėl būtina pateikti naują *ad hoc* teisėjų sąrašą.

Pažymėtina, kad nei Konvencija, nei EŽTT reglamentas nereguliuoja nacionalinės *ad hoc* teisėjų atrankos tvarkos, jos nereguliuoja ir Lietuvos Respublikos teisės aktai. Lietuvos vardu EŽTT *ad hoc* teisėjų sąrašams Vyriausybės pasitarimuose jau buvo pritarta 2014 m. ir 2016 m., atitinkamus sąrašus po pritarimo pateikiant EŽTT. Atsižvelgtina ir į tai, kad *ad hoc* teisėjai bylas nagrinėja tik išimtiniais atvejais, kai nėra ar negali dalyvauti bylos nagrinėjime nuo tos valstybės išrinktas teisėjas, ir į tai, kad tais išimtiniais atvejais, kai yra reikalingas *ad hoc* teisėjas, vadovaujantis Konvencijos 26 straipsniu, Teismo (skyriaus ar kolegijos) pirmininkas iš pateikto sąrašo paskiria jį savo nuožiūra.

Siekiant proceso efektyvumo ir ekonomijos, EŽTT kanceliarija ragina į *ad hoc* teisėjų sąrašus įtraukti esamus teisėjus nuo kitų valstybių ir daugelis valstybių yra pasinaudojusios šia

galimybe ir į pateiktus minėtuosius sąrašus yra įtraukusios nuo kitų valstybių išrinktus teisėjus. Siūlant kandidatus į *ad hoc* teisėjų sąrašą iš esamų EŽTT teisėjų, reikėtų įvertinti jų susipažinimą ar atstovavimą panašiai teisės sistemai, taip pat atsižvelgiant į valstybių istorijos bei geopolitinės padėties panašumus. Kadangi sąrašas galioja 4 metus ir gali būti pratęstas, tikslinga atsižvelgti ir į teisėjų kadencijos laiką, siūlant į sąrašą įtraukti tuos teisėjus, kurių kadencija EŽTT yra neseniai prasidėjusi (teisėjai skiriami 9 m. kadencijai). Remiantis šiais kriterijais, svarstyтина dėl EŽTT teisėjo nuo Estijos Peeter Roosma ir teisėjos nuo Juodkalnijos Ivana Jelić įtraukimo į Lietuvos Respublikos *ad hoc* teisėjų sąrašą, kurie savo pareigas EŽTT pradėjo eiti pastaraisiais metais ir yra įtraukti į bylas prieš Lietuvą nagrinėjančio EŽTT antrojo skyriaus sudėtį.

Bent vieno Lietuvos teisininko *ad hoc* teisėjų sąraše buvimas būtų prasmingas dėl bylų prieš Lietuvą, kuriose itin svarbus atitinkamas nacionalinis kontekstas, todėl siūlytina pakartotinai į sąrašą įtraukti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėją Danutę Jočienę, kuri 2004-2013 m. ėjo EŽTT teisėjos pareigas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina nuo š. m. birželio 1 d. atnaujinti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 26 straipsnio 4 dalyje numatytą *ad hoc* teisėjų sąrašą ir pritarti, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėja Danutė Jočienė ir Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjai Ivana Jelić ir Peeter Roosma būtų įtraukti į Europos Žmogaus Teisių Teismo *ad hoc* teisėjų sąrašą.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo posėdžio protokolo projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjos Danutės Jočienės gyvenimo aprašymas (anglų kalba), 11 lapų.
3. Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjos nuo Juodkalnijos Ivanos Jelić gyvenimo aprašymas (anglų kalba), 2 lapai.
4. Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjo nuo Estijos Peeter Roosma gyvenimo aprašymas (anglų kalba), 1 lapas.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius